

MEKSİKA YURT DIŞI YATIRIM ÜLKE PROFİLİ

A. MEKSİKA İŞ ORTAMI

1. İş Ortamı

a. İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Meksika stratejik konumu, ucuz işgücü olanağı, iç pazar büyüklüğü, sektör kümeleri, hizmetler sektörü ve altyapı olanakları ile yabancı yatırımcılar açısından önemli fırsatlar barındırmaktadır.

Meksika, 1.964.380 km²'lik yüzölçümü ile Amerika kıtasının 5'inci büyük ve dünyanın 14'üncü büyük ülkesidir. Meksika coğrafi açıdan, geniş düzlük, çöl ve ağaçsız alanlarla kaplı kuzey bölgesi; yağmur ormanlarıyla kaplı güney ve doğu bölgeleri ile dağlık batı ve orta-batı bölgeleri olmak üzere üç ana bölgeye ayrılabilir. Pasifik Okyanusu, Meksika Körfezi, Karayipler Denizi ve Kaliforniya Körfezi'ne kıyısı bulunan ülke, 11.122 km sahil uzunluğu ile dünyada 15'inci sırada yer almaktadır. ABD, Guatemala ve Belize ile toplamda 4.353 km'lik sınırı bulunmaktadır.

Meksika'nın başkenti olan Meksika Şehri, Meksika Vadisi'nde ve ülkenin orta-güney bölgesinde yaklaşık 2.240 metre yükseklikte yer almaktadır. Ülkenin resmi olarak bildirilen nüfusu 2022 yılında 130,1 milyon olup, nüfusun %51'i kadın, %49'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Meksika anılan nüfus ile dünyada 10'uncu sırada ve Latin Amerika bölgesinde Brezilya'dan sonra 2'nci sırada yer almaktadır. 58 yıl sonra ülke nüfusunun iki katına ulaşacağı tahmin edilmektedir. Meksika'da nüfusun ortalama yaşı 29, yıllık nüfus artışı %0,9 ve ortalama yaşam süresi 75 yıldır. Nüfusun %81,3'ü kentlerde yaşamakta olup, nüfusun yoğunluğunun en çok olduğu şehirler Meksika Şehri, Guadalajara, Monterrey, Toluca de Lerdo, Tijuana ve Puebla'dır.

Meksika'da nüfusun %62'si Avrupa kökenli melezler (*mestizo*), %10'u Avrupa kökenliler ve %28'i yerli halktan oluşmaktadır. Yerli topluluklar ağırlıklı olarak ülkenin güneyinde Chiapas eyaletinde yaşamaktadır. Ülkenin resmi dili İspanyolca olup, bunun yanı sıra başta Maya ve Nahuatl olmak üzere 68 yerli dil resmi olarak tanınmıştır.

Meksika'da 30 milyon hane halkının yaklaşık yarısı 4 veya daha fazla kişiden oluşmakta olup; yalnız yaşayan ve çocuksuz çiftlerin sayısı artmaktadır. Göstergeler Meksikalıların daha geç ve daha az sayıda çocuk sahibi olmaya başladıklarını göstermekte olup, Avrupa ile karşılaştırıldığında, Meksika'nın gelecekte genç bir nüfusa sahip olmaya devam edeceği tahmin edilmektedir. Diğer taraftan, gelecekte yaşlı nüfusun artması da beklendiğinden bu durumun özellikle çalışan nüfus üzerinde ilave bir baskı unsuru yaratacağı tahmin edilmektedir.

Meksikalılar günümüzde Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) birçok eyaletinde en büyük göçmen grubunu oluşturmaktadır. ABD'de yaklaşık 38,5 milyon Meksika asıllı kişinin yaşadığı tahmin edilmektedir. Yurtdışında çalışan Meksikalıların ailelerine gönderdikleri işçi dövizleri, ülke ekonomisinin %4'ünü oluşturmuştur. Meksika Merkez Bankası (BANXICO) verilerine göre; 2021 yılında Meksika'ya yurt dışından 51,6 milyar ABD Doları, 2022 yılında ise %13,4 artışla 58,5 milyar ABD Doları gibi rekor değerde işçi dövizini havale edilmiştir.

Yurt dışı işçi dövizleri havalelerinin yaklaşık %96'sı Kaliforniya, Teksas ve Minnesota eyaletlerinden gönderilmiştir. Bu rakam, ABD'deki Meksikalı göçmen işçilerin maaşının ortalama %17'sini temsil etmektedir. ABD'den sonra ikinci sırada Kanada (%1,3), üçüncü sırada ise Ekvador (%0,4) gelmektedir. Yurt dışı işçi dövizlerinin en çok gönderildiği eyaletler ise Jalisco, Michoacan ve Guanajuato olmuştur.

BBVA Research tarafından gerçekleştirilen bir araştırmaya göre, 2022 yılı itibarıyla Hindistan (100 milyar ABD Doları), Meksika (58,5 milyar ABD Doları) ve Çin (51 milyar ABD Doları) dünyada göçmenlerden havale yoluyla en çok döviz alan ilk üç ülke olmuştur.

Meksika, 2022 yılında 1,415 trilyon ABD Doları GSYH ile Meksika Latin Amerika'nın Brezilya'dan sonra 2'nci ve dünyanın 15'inci büyük ekonomisi konumundadır. Meksika, yaklaşık 11.161 ABD Doları seviyesindeki kişi başı gelir ile Latin Amerika ve Karayipler bölgesinde 7'nci sıradadır. 2022 yılında enflasyon oranı %7,86, işsizlik oranı %2,8 ve ekonomik büyüme %3,1 olarak gerçekleşmiştir.

Meksika geleneksel olarak emtia ve imalat sanayi odaklı bir ülkedir. Dünyanın en büyük gümüş rezervleri Meksika'dadır. Dünya çapında 17 mineralin üretiminde ilk 10'da yer alan Meksika; gümüşte birinci, floritte ikinci, selestit ve volastonitte üçüncü, çinkoda altıncı, tuzda yedinci, altında sekizinci ve bakırda onuncu büyük üretici konumundadır. 1,7 milyon ton lityum rezervi ile dünyada 10'uncu sırada yer alan Meksika'nın Sonora, Puebla ve Jalisco eyaletlerinde lityum yatakları bulunmaktadır.

Amerika kıtasında ABD, Kanada ve Brezilya'nın ardından 4'üncü büyük petrol üreticisi olan Meksika, 2022 yılı verilerine göre günlük 1,6 milyon varil petrol üretimi ile dünyada 13'üncü sırada, ihracatta 11'inci sırada (1,21 milyon varil), petrol rezervi açısından ise 7,6 milyar varil ile 19'uncu sırada yer almaktadır. Devlete ait petrol şirketi Petróleos Mexicanos (PEMEX), dünyanın en büyük petrol şirketlerinden biridir. Meksika, ABD ve Kanada arasında 1994 yılında yürürlüğe giren Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) öncesinde ülke ihracatının %80'i petrolden oluşmakta iken, günümüzde milli gelirin %64'ünü hizmetler sektörü, %18'ini sanayi sektörü, %6'sını inşaat sektörü, %5'ini madencilik sektörü ve %3'ünü tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü oluşturmaktadır. İş gücünün %18'i tarım, %24'ü sanayi ve %62'i hizmetler sektöründe istihdam edilmektedir.

Meksika'nın dış ticaret rakamlarına bakıldığında, 2022 yılında mal ihracatı bir önceki yıla göre %17 artarak 578.193 milyon ABD Doları seviyesine ulaşmış ve bu rakamın 538.981 milyon ABD Dolarını petrol dışı ihracat, 39.212 milyon ABD Dolarını ise petrol ihracatı oluşturmuştur. 2022 yılında mal ihracatının %87,9'u mamul mallar, %6,8'i petrol ürünleri, %3,7'si tarım ürünleri ve %1,6'sı petrol dışı ekstraktif ürünlerden oluşmuştur. Başlıca ihraç ürünleri arasında; gıda ve içecek, tütün, kimya, demir, çelik, mineraller, petrol, tekstil, giyim, otomotiv ve elektronik parça ve ürünleri yer almaktadır.

2022 yılında mal ithalatı bir önceki yıla göre %20 artarak 615 milyar ABD dolarına ulaşmış, dış ticaret dengesi ise 26.421 milyon ABD Doları açık vermiştir. 2022 yılında ithalatın değer bazında dağılımı: %78,7 ara malı, %13,3 tüketim malları ve %8 sermaye malları şeklinde gerçekleşmiştir. Meksika'nın en önemli ticaret ortakları, ABD, Kanada, Japonya ve Almanya ve Çin'dir. Meksika, ihracatının %82'sini ABD'ye ihraç etmekte ve ithalatının %44'ünü bu ülkeden gerçekleştirmektedir. Meksika'nın ithalat yaptığı başlıca ülkeler Amerika Birleşik Devletleri (%48,8), Çin (%16,6), Japonya (%4,4), Kore (%3,4), Almanya (%3,4), Kanada (%2,5), Malezya (%1,6), Tayvan (%1,6), İtalya (%1,3) ve İspanya (%1,2)'dir.

2022 yılı Meksika İhracat ve İthalatının Dağılımı



ITC Trademap 2021 yılı verilerine göre, dünyanın 12'nci büyük ihracatçısı ve 13'üncü büyük ithalatçısı olan Meksika'nın başlıca ihraç pazarları ABD, Çin, Güney Kore, Japonya, Almanya, Malezya ve Tayvan'dır. Ülkenin başlıca tedarikçileri ise ABD, Çin, Güney Kore, Japonya, Almanya, Malezya ve Taipei ve Kanada'dır.

Meksika toplam 50 ülkeyle 14 adet Serbest Ticaret Anlaşması (STA) akdetmiş olup, ticaretinin %81'ini STA imzaladığı ülkelerle yürütmekte ve 1,3 milyar nüfusa STA'lar ile ulaşmaktadır. ABD-Meksika-Kanada Anlaşması (T-MEC), Avrupa Birliği-Meksika Serbest Ticaret Anlaşması (TLCUEM), EFTA (İsviçre, Norveç, İzlanda, Lihtenştayn), Orta Amerika (Kosta Rika, Nikaragua, El Salvador, Guatemala, Honduras), Pasifik İttifakı (Şili, Peru, Kolombiya), CPTPP (Avustralya, Yeni Zelanda, Kanada, Japonya, Singapur, Vietnam, Brunei Sultanlığı), İsrail, Uruguay, Panama ve Birleşik Krallık Meksika'nın STA imzaladığı ülkelerdir. Ekvator ile STA müzakereleri ise devam etmekte olup; 2022 yılında Güney Kore ile STA müzakereleri başlamıştır.

ABD, Kanada ve Meksika arasında 1 Ocak 1994 tarihinden bu yana yürürlükte olan Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'nın (NAFTA) güncellenmesine yönelik olarak Ağustos 2017'de başlayan müzakereler 30 Kasım 2018 tarihinde tamamlanarak söz konusu Anlaşma imzalanmış ve Meksika Senatosu tarafından 19 Haziran 2019 tarihinde onaylanmıştır. Revize anlaşma metninde değişiklik yapılmasını öngören protokol ise 10 Aralık 2019 tarihinde Meksika'da imzalanmıştır. Anlaşma, 12 Aralık 2019 tarihinde Meksika Senatosu, 29 Ocak 2020 tarihinde ABD Hükümeti ve 3 Nisan 2020 tarihinde Kanada Hükümeti tarafından onaylanmış ve ABD-Meksika-Kanada Anlaşması 01.07.2020 tarihinde üç ülkede yürürlüğe girmiştir. ABD'de "USMCA", Meksika'da "T-MEC" ve Kanada'da "CUSMA" olarak kısaltılan ve NAFTA'yı revize eden söz konusu Anlaşma ile finansal hizmetler, makroekonomik politikalar ve döviz kurunun güçlendirilmesi, çevrenin korunması, "de minimis" sevkiyat değerlerinin yükseltilmesi, fikri mülkiyet hakları, jenerik ilaçların üretimini sağlayan 10 yıllık patent hakkı süresinin kaldırılması ile internet hizmetlerinde üçüncü taraf içeriği başlıklarında değişiklik yapılmıştır.

ABD-Meksika tarım ürünleri ticaretinde gümrük vergilerinin sıfırlanması, 2023 yılına kadar farklı gümrük tarifeleri uygulanan tüm otomobillerde en az %40 oranında saat başına en az 16 ABD Doları kazanan işçiler tarafından üretilen parçaların kullanılması, Meksika İş Kanunu'nun işçilere toplu sözleşme hakkı tanınması ve işçi haklarının korunması hükümlerini içerecek şekilde güncellenmesi, otomobil endüstrisinde kullanılan parçalarda %75, çelik ve alüminyum ürünlerinde ise %70 bölge menşe kriteri getirilmesi doğrudan Meksika'yı etkileyen hükümlerdir. Anılan Anlaşma'nın Meksika'nın ABD'ye yakınlığı ve son dönemde pandemi nedeniyle daha fazla gündeme gelen bölgeselleşmenin etkisiyle Meksika'ya yönelik "nearshoring" yatırımları da artırması beklenmektedir.

Meksika, Kolombiya, Şili ve Peru arasında 28 Nisan 2011 tarihinde kurulan Pasifik İttifakı, toplamda 226 milyon nüfusu, 2,12 trilyon ABD Doları bir ekonomik büyüklüğü (dünya payı %2,4) ve 615 milyar ABD Doları ihracatı (dünya payı %3,2) kapsamaktadır. Pasifik İttifakı'nın dört üyesi toplamda dünyanın 9'uncu büyük ekonomisi, 6'ncı büyük ihracatçısı ve Latin Amerika ve Karayipler (LAK) GSYİH'sinin %42'sini ve LAK içerisindeki toplam ticaretin yaklaşık %59'unu temsil etmektedir. Pasifik İttifakı, DYY akışlarının %53'ünü de bu bölgeden çekmektedir. Pasifik İttifakı üyeleri arasında 1 Mayıs 2016 itibarıyla gümrük tarifelerinin %92'si kaldırılmış olup; geriye kalan %8'lik ürünlerdeki tarifeler ise çok sınırlı ürün istisnaları haricinde 2030 yılına kadar kademeli olarak kaldırılacaktır. 2023 yılı Mart ayı itibarıyla gümrük tarifesi indirimlerinin %98'i tamamlanmıştır. Ülkemiz, Pasifik İttifakı'nın gözlemci üyeleri arasında yer almaktadır. 5 Ekim 2015 tarihinde Pasifik Okyanusu'na kıyısı olan Meksika dâhil 12 ülke arasında imzalanan Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşması, 2017 yılında ABD'nin süreçten çekilmesi ile 30 Aralık 2018 tarihinden itibaren CPTPP (*The Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership*) adı altında 11 ülke (Meksika, Japonya, Singapur, Yeni Zelanda, Kanada, Avustralya, Vietnam, Malezya, Şili, Peru, Brunei) arasında devam etmektedir. 1 Ocak 2019 tarihinde Avustralya, Kanada, Meksika, Yeni Zelanda ve Singapur; 1 Nisan 2019'da ise Japonya ikinci düzey vergi indirimini uygulamaya başlamıştır. Anlaşma, 14 Ocak 2019 tarihinde Vietnam'da ve 19 Eylül 2021 tarihinde Peru'da yürürlüğe girmiştir. Singapur ile dijital ticaret anlaşması Şubat 2022'de imzalanmış ve 14 Haziran 2022'de yürürlüğe girmiştir. 30 Kasım 2022'de Uruguay'ın CPTPP'ye katılım başvurusu resmi olarak sunulmuştur. Ayrıca, Ukrayna ile dijital ticaret anlaşması 20 Mart 2023'te imzalanmıştır. CPTPP toplamda dünya nüfusunun %11'ini, dünya ekonomisinin %17'sini, dünya ticaretinin %25'ini kapsamaktadır.

Meksika ile AB arasında 2000 yılından bu yana yürürlükte olan STA'nın 30 Mayıs 2016'da başlayan güncelleme müzakereleri 28 Nisan 2020 tarihinde tamamlanmıştır. Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için AB'nin 23 resmi diline tercüme edilmesi ve AB ve Meksika parlamentolarında onay sürecinin tamamlanması gerektiğinden 2023 yılında yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. Anlaşma yürürlüğe girdiğinde ikili ticaretin %85'i gümrük vergisiz yapılacaktır.

Modernize edilmiş yeni nesil Anlaşma, enerji ve hammaddeler, sürdürülebilir kalkınma (Paris İklim Anlaşması'nın etkili bir şekilde uygulanması gibi), küçük ve orta ölçekli işletmeler, iyi düzenleme uygulamaları, şeffaflık ve yolsuzlukla mücadele gibi yeni disiplinleri içermektedir. Anlaşma ile AB ve Meksika arasındaki mal ticaretinde gümrük vergilerinin tüm ürünler için sıfırlanması, gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi ve yatırımların korunması hedeflenmektedir. Hizmetler, telekomünikasyon, e-ticaret ve anlaşmazlıkların halli konularında da ilerlemeler beklenmektedir.

Anılan Anlaşma, Meksika'nın tarım ve gıda ürünleri ihracatı için de yeni fırsatlar sunacaktır. Tekila ve mezkal gibi Meksika ürünlerinin daha iyi korunması ve Meksikalı şirketlerin AB kamu alımları pazarına erişim sağlaması mümkün hale gelecektir. AB yatırımlarının yüksek olduğu imalat, inşaat, elektrik, finansal hizmetler ve ticaret sektörlerinin gelişeceği, ayrıca tarım sektöründeki iyileşmeler ile Meksika'nın güneyinde yaşayan çiftçilerin kalkınacağı değerlendirilmektedir. Meksika pazarının AB şirketleri için 5G veya havacılık sektörü gibi ileri teknolojilerin uygulanması açısından cazip olduğu değerlendirilmektedir.

2022 yılı itibarıyla AB, Meksika'nın ABD'nin ardından 2'nci büyük ihracat pazarı, ABD ve Çin'in ardından 3'üncü büyük tedarikçisi ve ABD'nin ardından 2'nci büyük yatırımcısı konumundadır. 2000 yılından bu yana yürürlükte olan STA kapsamında, Meksika ile AB arasındaki ticaret, Meksika Rekabet Edebilirlik Enstitüsü'ne göre, ülkenin toplam ticaretinin %7'sini temsil etmektedir. Meksika ise Brezilya'nın ardından AB'nin Latin Amerika'daki 2'nci büyük ticaret ortağıdır. 1997 yılında AB ilk kez bir Latin Amerika ülkesi (Meksika) ile Küresel Anlaşma imzalamış olup, 2008 yılından itibaren stratejik ortak haline gelmiştir. Avrupa ülkeleri, son on yılda Meksika'daki UDY'nin %30'una katkıda bulunmuştur. Meksika'daki en büyük Avrupalı yatırımcı olan İspanya, ağırlıklı olarak kredi ve finans kurumlarına odaklanmakta olup, İspanya yatırımlarının yaklaşık %90'ı, elektrik ve telekomünikasyon dahil olmak üzere 5 sektörde yoğunlaşmıştır.

Almanya'nın, ülkedeki yatırımlarının yaklaşık %60'ı tek bir üretken sektöre, ulaşım ekipmanı imalatına yöneliktir.

Meksika, İsviçre merkezli Yönetim Geliştirme Enstitüsü (IMD) tarafından hazırlanan 2022 Dünya Rekabet Edebilirlik sıralamasında 55. sırada yer almıştır. Meksika, Şili'den sonra Latin Amerika ve Karayipler'deki en rekabetçi 2'nci ekonomidir.

Meksika İş Kültürü

Meksika iş kültüründe toplantılar genellikle İspanyolca dilinde yapılmaktadır. Meksikalı eğitimli üst düzey yönetim kademelerinde İngilizce yaygın olarak kullanmakta ise de, iş görüşmelerinde çoğunlukla İspanyolca tercih edilmektedir. İş görüşmeleri belirli bir düzen ve gündeme bağlı kalmaksızın yapılabilmektedir. İş görüşmelerinde Meksikalı muhatap ile öncelikle kişisel bir bağ kurmak gerektiği unutulmamalıdır. Bu bağ kurulduktan sonra sıra iş gündemine gelmektedir. Bunun için yeterli zaman ayrılmaması, iş yapılmasına dahi engel olabilir. Örneğin bir iş görüşmesine aileler hakkında konuşarak başlamak yaygın bir pratiktir.

Meksika'da önceden belirlenmiş randevulardan ziyade kişisel veya ailevi durumlar ön plana çıkabilmektedir. Örneğin Genel Müdür konumundaki bir kişi ile görüşmek için daha alt düzeydeki çalışanlar ile iletişime geçmek gerekebileceğinden, söz konusu çalışanlar gündemi şekillendirmek konusunda temel unsur haline gelmektedir. Kişisel bağlar da Meksika'da görüşmelerin yapılıp yapılmamasında ve randevu temininde önemli bir unsurdur. Bu haliyle, Meksika iş kültürünün ABD veya Avrupa gibi daha iş odaklı ülkelerden ayrıldığı söylenebilir.

Meksika'da unvan ve pozisyonların kullanımı önemlidir. Eğer bir kişinin unvanı biliniyor ise, bunun sözel veya yazılı hitapta kullanılması beklenmektedir. Görüşmelerde resmi kıyafet ve kravat yaygındır.

Meksika'da iyi distribütör bulmak kolay değildir. Ancak sınırlı sayıdaki distribütörün ülke çapında ağı bulunmakta ve büyük bir kısmı farklı eyaletlerdeki alt yüklenicileri kullanmaktadır. Söz konusu unsurun maliyeti artırması sebebiyle, temsilciler daha etkili ve yararlı olabilmektedir. Ancak distribütörler pazardaki tek yetkili olmayı talep edebilmektedir.

b. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Meksika Ekonomi Bakanlığı, Meksika'da iş kurmak isteyen tüm yabancılar (yasal kuruluş ya da şahıs) ile ikinci bir uyruğa sahip ve yurt dışında ikamet eden tüm Meksikalıların yabancı yatırım ofisine kaydını talep etmektedir. Söz konusu kayıt (<http://www.rnie.economia.gob.mx/>) bağlantısından veya Ekonomi Bakanlığı'na şahsen başvuru ile (çalışma saatleri 09:00-14:00 arası) gerçekleştirilebilir. Kayıt işlemi sırasında aşağıdakiler bilgilerin tevsik edilmesi gereklidir:

- Yabancı kuruluşlar şirketlerinin kendi ülke kanunları gereğince kurulduğunu ispat etmelidir.
- Topluluk sözleşmeleri ve kuruluş dokümanları Meksika Kanunlarına aykırı olamaz.
- Meksika'da kurulmuş olan yasal kuruluşların, ülkede bir şube ya da ajansı bulunan kuruluşların veya operasyondan sorumlu bir yetkililerinin ülkede ikamet etmesi durumunda ilgili yükümlülükleri uymayı kabul ettikleri ve yetkili oldukları farz edilir.

Kayıt işlemi ücretsiz olup şirket faaliyetlerine başladıktan sonraki 40 iş günü içerisinde yapılabilir. Kayıt tamamlandıktan sonra Bakanlığa verilen bilgilerde herhangi bir değişiklik olması halinde şirket bildirimde bulunmalıdır. Aynı zamanda her üç aylık dönemde gelir ve masraf değişiklikleri raporlanmalı ve kayıt her yıl yenilenmelidir. Şirket Meksika faaliyetlerini durdurması halinde kayıt iptali yapılmalıdır.

Kuruluş veya Şirket için Yasal İsim Kaydı

Ekonomi Bakanlığı'nda veya internet üzerinden yapılabilen bu işlem için Vergi Dairesinden (*Servicio de Administración Tributaria*) temin edilebilen RFC (*Federal Vergi Kimlik Numarası*) ve FIEL imzası (*Dijital Elektronik İmza*) gereklidir. Şirket isim kaydı Meksika Ekonomi Bakanlığı'nın internet adresinden (<https://mua.economia.gob.mx/mua-web/muaHome>) yapılabilmektedir.

Tüzel Kişilik

Tüm şirketlerin kuruluş işlemleri ticari noterler (*corredor público*) ve/veya noterler (*notario público*) tarafından gerçekleştirilmeli ve herhangi bir değişiklik söz konusu olduğunda bu değişiklik bildirilmelidir. Bu prosedürün maliyeti, tüzel kişiliğe ait şirket sermaye miktarı ve ilgili işlemlerin tamamlanacağı eyalete göre değişiklik göstermektedir. Şirket ana sözleşmeleri aşağıdaki başlıkları içermelidir:

- Şirketi kuran gerçek kişiler veya yasal kuruluşların isim, adres ve uyrukları
- Şirket amacı
- Şirket ismi ve ticari ünvanı
- Şirket faaliyet süresi
- Sermaye miktarı
- Her bir ortağın ortaklık payı ve varlık bedelleri ve bu bedellerin tespit şekilleri. (Eğer şirket değişken sermaye ile kurulmuş ise şirket ismi bunu yansıtmalı ve minimum bir miktar belirlenmelidir.)
- Şirket adresi
- Şirketin yönetim şekli ve yönetici yetkileri.
- Yönetici isim ve imza yetkilileri.
- Şirket ortakları arasında kar ve zarar dağıtım şekli.
- Yedek akçe miktarı.
- Şirket tasfiyesi işlemleri (Önceden belirlenmediği hallerde, şirket tasfiye şekilleri ve tasfiye edenler)

Meksika'da bir şirket kurarken öncelikle tanımlanması gereken hususlardan biri; kurulacak şirketin tüzel kişilik türüne karar verilmesidir. Seçilen şirket türü faaliyetlere ve vergi yükümlülüğüne de etki etmektedir. Ticari Organizasyonlar Genel Kanunu (*Ley General de Organizaciones Mercantiles*) ile düzenlenen tüzel kişilik türleri aşağıda belirtilmektedir:

- S.A. de C.V. – Değişken Sermayeli Anonim Şirket (*Sociedad Anónima de Capital Variable*)
- S. de R.L. de C.V. – Değişken Sermayeli Limited Şirket (*Sociedad de Responsabilidad Limitada de Capital Variable*)
- S.A.P.I. – Yatırım Teşvik Şirketi (*Sociedad Anónima Promotora de Inversión*)
- S.A.S. – Basitleştirilmiş Anonim Şirket (*Sociedad por Acciones Simplificada*)
- S.N.C. – Kolektif Şirket (*Sociedad en Nombre Colectivo*)
- S.C.S. – Basit Ortaklı Komandit Şirket (*Sociedad en Comandita Simple*)
- S.C.A. – Çok Hisseli Komandit Şirket (*Sociedad en Comandita por Acciones*)
- S.C. – Kooperatif Şirketi (*Sociedad Cooperativa*)

Yabancı bir şirket, Meksika'da alternatif olarak bir şube (*sucursal*) de açabilir. Şube, vergi yükümlülüğü ve yerel mahkemelere erişim dahil, diğer şirketlerle benzer hak ve sorumluluklara sahiptir, ancak bu kurulum için Ulusal Dış Yatırım Komisyonu (CNIE)'nin onayı gereklidir.

İsim	Asgari		Sermaye Temsilcileri	Hissedarların yükümlülükleri	Yasal yönetim şekilleri
	Hissedarlar	Sermaye			
Anonim Şirket - (Sociedad Anónima (S.A.) Anonymous Society)	İki	\$50,000	Hisse Senetleri (Shares)	Sadece kendi hisse senetlerinin ödemesi	Sadece bir yönetici ya da yönetim kurulu, hissedarlar ve olmayanlardan seçilebilir.
Kolektif Şirket- Sociedad en Nombre Colectivo (S.N.C.) Society in Collective Name	Yasal minimum sayı yoktur	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Hissedarlar sınırsız sorumluluk sahibi ve ortak borç yükümlülükleri vardır.	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlardan seçilebilir.
Yatırım Teşvik Şirketi- Sociedad Anónima Promotora de Inversión (S.A.P.I) Investment Promotion Corporation	İki	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Sadece kendi hisse senetlerinin ödemesi	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlardan seçilebilir.

İsim	Asgari		Sermaye Temsilcileri	Hissedarların yükümlülükleri	Yasal yönetim şekilleri
	Hissedarlar	Sermaye			
Basit Ortaklı Komandit Şirket - Sociedad en Comandita Simple (S.C.S.) Society in Simple Partnership	Bir veya daha fazla ortak	Yasal minimum değer yoktur	Sosyal Paylar (Partes Sociales Social Portions)	Hissedarların sınırsız sorumlulukları ve ortak borç yükümlülükleri olmalı ve ek olarak, sadece katkıları kadar sorumlulukları olan ortaklara karşı sorumluluk sahibidirler.	Hissedarlar (komanditer ortaklar) şirket yönetimini üstlenemezler.
Limited Şirket-Sociedad de Responsabilidad Limitada (S. De R.L.) Limited Liability Society	50'den fazla ortak olamaz	\$3,000.00	Sosyal Paylar (Partes Sociales Social Portions)	Sadece kendi katkılarının ödemesi	Bir veya pek çok yönetici hissedarlardan ya da hissedar olmayanlardan seçilebilir.
Çok Hisseli Komandit Şirket -Sociedad en Comandita por Acciones (S.C.A.) Society in Partnership by Shares	Bir veya daha fazla ortak	Yasal minimum değer yoktur	Hisse Senetleri (Shares)	Basit ortaklı komandir şirket ile aynıdır.	Basit ortaklı komandir şirket ile aynıdır.
Kooperatif Şirketi-Sociedad Cooperativa (S.C) Cooperative Society	5 ortak	Ortaklardan katkılar, bağışlar ve şirket kazançları	Şirket faaliyetleri ile (by the operations of the society)	Ortakların sosyal ve ekonomik gelişimlerini sağlayarak kazançları orantılı olarak paylaşmak	Genel Kurul tarafından dizayn edilen, Genel Kurul Yönetim Kurulu, Gözetim Kurulu ve diğer komiteler

Meksika’da çoğu yasal kuruluş “Değişken Sermaye” (*Capital Variable*) eklemesi yaparak, dolayısıyla Şirket Kuruluş Belgesini (*Acta Constitutive*) değiştirmeksizin şirket sermayesini çoğaltıp azaltabilir. Anonim Şirket (*Sociedad Anónima*) şeklinde işleyen kuruluşlar borsada işlem görecektir ise kanunen “Anonim Menkul Değerler Piyasası Şirketi” (*Sociedad Anónima Bursátil*) ismini almalıdır.

Sosyal Kısımları (*Partes Sociales*) bulunan şirketlerin ortaklık yapıları farklıdır. Diğer şirketlerde ortaklar hisselerini büyük oranda serbestçe ticari olarak yönetebilirken, bu tip şirketlerin ortakları ticari olarak kullanabilecekleri değerli kağıtlar alamaz ve ortak hissesini satmak isterse, diğer ortakların onayını almak zorundadır.

Şirket Kuruluş Belgeleri Kaydı

Şirket kuruluş belgeleri, Belediyelerdeki “Mal ve Ticaret Resmi Sicil”ine (*Registro Público de la Propiedad y el Comercio*) kayıt edilmelidir. Maliyetler şirket sermayesi ve her belediyeye göre değişiklik göstermektedir. Bu aşamadan sonra prosedürler şirketin içinde bulunduğu sektöre, çalışan sayısına ve faaliyet yerine göre değişiklik göstermektedir.

Meksika Hükümetine ait Dijital İşletme Bilgi Sistemi (*Sistema de Información Empresarial Mexicano Digital- SIEM*, <https://siem.gob.mx>), şirket kurulumu için gerekli prosedürler konusunda girişimcileri bilgilendirmektedir. Sadece sisteme işin içeriği ve yeri hakkında bilgi girilmesi gerekmektedir.

Bölgesel Etki Görüşü (*Dictamen de Impacto Regional*)

Bu işlem Belediyenin “İşletme Hizmet Merkezi” (*Centro de Atención Empresarial*) bölümünde gerçekleştirilir. 15 iş günü içerisinde yanıt alınan başvurunun geçerlilik süresi 1 yıl olup, maliyet her belediyeye göre farklılık göstermektedir. Bu prosedüre göre, şirketin tesislerini kuracağı alan 300 metrekarenin üzerinde olduğu takdirde arsa kullanım izni alınması gerekmektedir.

Spesifik Alan Kullanım Fizibilitesi (*Factibilidades de Uso Especifico del Suelo*)

Ticaret ve üretim gibi amaçlar ile arsa kullanımı yetkisi, belediyelerin “İşlemler Bölge Müdürlüğü”nde yapılmaktadır. 8-12 iş günü içinde yanıt alınan bu izin süresiz olup, maliyeti 10 günlük asgari ücrete denk gelmektedir.

Çevresel Etki Yetkilendirmesi (*Autorización de Impacto Ambiental*)

Endüstrinin çevresel etkilerini değerlendiren bu prosedür; risk değerlendirmesi, hazırlık raporu ya da çevresel etki çalışması şeklinde olabilmektedir. Süresi ve maliyeti değişkenlik göstermektedir. Bu izin belediyenin “İşletme Hizmet Merkezi”nden (*Centro de Atención Empresarial*) temin edilebilir.

Onay (*Visto Bueno*)

Eyaletten izin almanın gerekli olduğu durumlar hariç, tesislerin onayı belediyeden alınmaktadır. Belediyenin “İşletme Hizmet Merkezi”nden (*Centro de Atención Empresarial*) temin edilen ve 8-12 gün arası bir süre içinde yanıt alınabilen başvuru, 1 yıl süre ile geçerli olup, bu işlem ücretsizdir.

İçme Suyu ve Sanitasyon Hizmetleri Fizibilite Raporu (*Dictamen de Factibilidad de Servicios de Agua Potable y Saneamiento*)

Tesislerde şebeke suyunun bulunup bulunmayacağı, atık suya erişim ve temizlik işleri konularında kuralların kararlaştırılması için gereklidir. Eyalet Su Komitesi’nden temin edilebilen başvuruya 15 iş günü içinde yanıt alınabilir. Belge ücretsiz ve süresizdir.

Belediye İşletme Ruhsatı (*Licencia de Funcionamiento Municipal*)

Şirketin faaliyete geçebilmesi için Belediyeden izin alınması gereklidir. Belediyenin İşletme Hizmet Merkezi'nden 8 ila 15 gün içinde alınan belge, 1 yıl süre ile geçerli olup ücret işletme faaliyet alanına göre değişiklik göstermektedir. Başvuru sonrasında şirket faaliyetlerine başlayabilir ancak bu ilgili işlemlerin tamamlandığı anlamına gelmemektedir. Çalışanların sosyal güvenlik kayıtlarının da yapılması gerekmektedir.

IMSS Öncesi İşletme Kaydı (*Registro Empresarial Ante el IMSS*)

Eğer şirkette çalışan var ise, çalışanların sosyal güvenlik haklarından faydalanacağını garanti etmek amacı ile hükümet, şirket kaydının yapılmasını talep eder. Bu kayıt çevrimiçi olarak başlatılabilir ve ilgili Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsünde (*Instituto Mexicano del Seguro Social - IMSS*) tamamlanır. İşlemin kendisi ücretsiz olup, firmanın çalışanlarına zorunlu haklarının ödenmesini sağlar.

c. Vergi Uygulamaları

Meksika Yabancı Yatırım Kanunu'na göre, tüm işletmelerin kayıtlı olması gerekmektedir. Ayrıca Meksika'da bir işletme açmak için, şirketin asgari teminat kapsamında sigortalı olması zorunludur. Vergi tahsilatından sorumlu ve yetkili kurum Hazine ve Kamu Kredileri Bakanlığı (SHCP) bünyesindeki Vergi İdaresi Hizmeti (*Servicio Administrativo Tributario, SAT*)'dir.

Katma Değer Vergisi (*Impuesto de Valor Agregado, IVA*)

Katma Değer Vergisi %16 oranında uygulanmakta olup, yurt içi mal ve hizmet satış işlemleri için ödenmesi zorunludur. Bazı ürünlerin ve hizmetlerin ihracatı; süt, buğday, et ve mısır gibi temel gıdalar; ilaçlar; tarımsal mal ve hizmetler ile amortisman tabii olmayan gayrimenkul yatırım fonlarından KDV alınmamaktadır. Vergi beyanı aylık ve yıllık bazda yapılmaktadır. Ülke sınırları içerisinde ticari faaliyetin devamı için gerekli olan mal ve hizmet alımları, vergiden düşülebilmektedir. Örneğin bir firma şirketi için makine satın aldığı anda ödediği KDV tutarını, vergi yükümlülüğü hesabından KDV iadesi sistemi ile düşülebilmektedir.

Üretim ve Hizmet Özel Vergisi (*Impuesto Especial Sobre Producción y Servicios, IEPS*)

Üretim ve Hizmet Özel Vergisi, benzin, dizel, alkol, bira, tütün ve temel gıda olmayan yüksek kalorili ürünlerinin üretimi, satışı veya ithalatına uygulanan dolaylı bir vergi olup; telekomünikasyon hizmetleri için de uygulanmaktadır. Anılan verginin oranı ve miktarı her yıl güncellenmektedir. Üretim ve Hizmetlere İlişkin Özel Vergi Yasası'nın (*Ley del Impuesto Especial sobre Producción y Servicios*) 2'nci maddesi uyarınca 2023 yılı için uygulanan Üretim ve Hizmet Özel Vergisi oranları aşağıda belirtilmektedir:

Ürün	Üretim ve Hizmet Özel Vergisi (IEPS)
A) Alkollü içecekler ve bira	
- Alkol yoğunluğu < 14 ° G.L.	%26,5
- Alkol yoğunluğu 14 ° ila 20 ° G.L.	%30
- Alkol yoğunluğu > 20 ° G.L.	%53
B) Alkol, denatüre alkol ve kristalleşemeyen ballar	%50
C) İşlenmiş tütün:	
Belirlenen oranlara ek olarak, imha edilen veya ithal edilen puro başına 0.5484 ABD Doları tutarında bir ücret ödenir.	
- Purolar	%160
- Purolar ve diğer işlenmiş tütünlükler	%160

- Tamamen el yapımı puro ve diğer işlenmiş tütünler	%30,4
D) Otomotiv yakıtları	
Aşağıdaki oranlar, üretim ve hizmetler üzerindeki özel vergi açısından belirtilen ücretlerin güncellendiği ve 28.12.2022 tarihli Federal Resmi Gazete’de yayımlanan Karar’da belirlenen oranlardır. (https://dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5675897&fecha=28/12/2022#gsc.tab=0)Tutarlar her yıl güncellenecek ve her yılın 1 Ocak tarihinden itibaren yürürlüğe girecektir.	
- Fosil yakıtlar	Litre başına 5,9195 Meksika pesosu
- 91 oktan büyük veya eşit benzin	Litre başına 4,9987 Meksika pesosu
- Dizel	Litre başına 6,5055 Meksika pesosu
- Fosil olmayan yakıtlar	Litre başına 4,9987 Meksika pesosu
E) Yürürlükten kaldırıldı	
F) Enerji içecekleri ve bunları hazırlamak için konsantre, toz ve şuruplar	%25
G) Aromalı içecekler:	
Üretim ve hizmetler üzerinden alınan vergilerin güncellendiği ve 28.12.2022 tarihli Federal Resmi Gazete’de yayımlanan Karar’da aşağıdaki oranlar belirlenmiştir. (https://dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5675897&fecha=28/12/2022#gsc.tab=0)	
Aromalı içecekler; seyreltildiklerinde aromalı içecekler elde etmeye izin veren konsantreler, tozlar, şuruplar, esanslar veya tat özleri; ve ürünlerin her türlü ilave şeker içermesi şartıyla, otomatik, elektrikli veya mekanik cihazlar kullanılarak açık kaplarda satılan aromalı içecekleri hazırlamak için şuruplar veya konsantreler. Uygulanacak ücret litre başına 1,3036 Meksika pesosu olacaktır. Konsantreler, tozlar, şuruplar, esanslar veya tat özleri söz konusu olduğunda, vergi, üreticinin şartnamesine uygun olarak elde edilebilen aromalı içeceklerin litre sayısı dikkate alınarak hesaplanacaktır.	Litre başına 1,5086 Meksika pesosu
H) Fosil yakıtlar:	
- Propan	Litre başına 8,9451 Meksika kuruşu
- Bütan	Litre başına 11,5759 Meksika kuruşu
- Benzin ve gaz uçağı	Litre başına 15,6899 Meksika kuruşu
- Jet yakıtı ve diğer kerosenler	Litre başına 18,7393 Meksika kuruşu
- Dizel	Litre başına 19,0383 Meksika kuruşu
- Fuel oil	Litre başına 20,3179 Meksika kuruşu
- Petrol kok	Ton başına 23,5827 Meksika pesosu
- Kok kömürü	Ton başına 55,2855 Meksika pesosu
- Mineral kömür	Ton başına 41,6286 Meksika pesosu
- Diğer fosil yakıtlar	Yakıtta bulunan karbon tonu başına 60,1766 Meksika pesosu
İ) Pestisitler. Oran, akut toksisite tehlike kategorisine göre aşağıdaki şekilde uygulanacaktır:	
Tablonun uygulanması "NOM-232-SSA1-2009- Pestisitler" Resmi Meksika Standardı hükümlerine tabidir. (http://www.dof.gob.mx/normasOficiales/4020/salud/salud.htm)	
- Kategori 1 Sergi şekli: Ağızdan (mg / kg) - 5 Dermal (mg / kg) - 50 Solunum Gazları (ppmV) - 100 Solunum Buharları (mg / l) - 0.5 Solunum Tozlar ve sisler (mg / l) - 0,05	%9
- Kategori 2 Sergi şekli:	%9

Ağızdan (mg / kg) - 5 Dermal (mg / kg) - 50 Solunum Gazları (ppmV) - 100 Solunum Buharları (mg / l) - 0.5 Solunum Tozlar ve sisler (mg / l) - 0,05	
- Kategori 3 Sergi şekli: Ağızdan (mg / kg) - 300 Dermal (mg / kg) - 1000 Solunum Gazları (ppmV) - 2500 Solunum Buharları (mg / l) - 10 Solunum Tozlar ve sisler (mg / l) - 1	%7
- Kategori 4 Sergi şekli: Ağızdan (mg / kg) - 2000 Deri (mg / kg) - 2000 Solunum Gazları (ppmV) - 5000 Solunum Buharları (mg / l) - 20 Solunum Tozlar ve sisler (mg / l) - 5	%6
J) 100 gramda 275 kilokalori veya daha fazla kalori yoğunluğuna sahip, aşağıda listelenen temel olmayan yiyecekler - Abur cubur - Şekerleme ürünleri - Çikolata ve kakaodan elde edilen diğer ürünler - Muhallebi ve pudingler - Meyve ve sebze tatlıları - Fıstık ve fındık ezmesi - Sütü tatlılar - Tahıl bazlı yiyecekler - Dondurmalar, karlar ve çubuklu dondurmalar	%8

Ayrıca Kanun'da ulusal sınırlarda benzin ve motorin satışında aşağıdaki ücretlerin uygulanacağı belirtilmektedir. Bu oranlar, üretim ve hizmetler üzerindeki özel vergi açısından belirtilen ücretlerin güncellendiği ve 28.12.2022 tarihli Federal Resmi Gazete'de yayımlanan Karar'da belirlenen oranlardır. (https://dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5675897&fecha=28/12/2022#gsc.tab=0).

I.	91 oktan az benzin	Litre başına 52,2479 Meksika kuruşu
II.	91 oktan büyük veya eşit benzin	Litre başına 63,7522 Meksika kuruşu
III.	Dizel	Litre başına 43,3626 Meksika kuruşu

Gelir Vergisi (Impuesto Sobre la Renta, ISR)

Federal ölçekte vergi mükelleflerinin servetini artırıcı gelirlerine uygulanan doğrudan bir vergi olup; tüzel ve gerçek kişiler için oranları değişebilmektedir. Meksika'da ikamet edenler, yurt dışında bir kuruluş kapsamında yurt dışında ikamet edenler ile Meksika'daki zenginlik kaynaklarından gelir elde eden yurt dışında ikamet edenler gelir vergisine tabidir. Kazanılan ücretler; gayrimenkullerin kiralanması, yapımı ve satışı; sanatsal faaliyetler, spor veya halk gösterileri; satış ve/veya üretim gelirleri ve alınan ödüller gibi gelirler için bu vergi ödenmelidir.

Meksika Gelir Vergisi Kanunu'na göre tüzel kişilere uygulanan vergi oranı %30 olup; her yılın Mart ayında gelir vergisi beyanı yapılmalıdır. Tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık alanında faaliyet gösteren şirketlere vergi oranı üzerinden %30 indirim yapılmaktadır. Şirket faaliyetlerine başlamadan önce yapılan

masraflar düzeltme katsayıları uygulandıktan sonra %10 oranında vergiden düşülebilmektedir. Hayır amaçlı bağışlar da vergiden düşülebilmekle birlikte, bir önceki yılın vergilenebilir gelirinin %7'si üst limittir. Ar-Ge yatırımları için vergi üzerinden %30 oranında kredi sağlanmakta, mezkur yatırımın vergiden düşülebilir olması için yatırımın teknik destek, teknoloji transferi ve telif haklarına harcanmış olması gerekmektedir.

Gelir vergisinin gerçek kişiler tarafından her yılın Nisan ayında beyan edilmesi gerekmektedir birlikte, vergi oranı Ocak ayında düşük miktardan başlamakta ve aylar bazında artarak yılın son ayında en yüksek orana ulaşmaktadır. Bu bağlamda elde edilen gelir sabit olsa dahi vergi diliminin değişmesi sebebiyle ödenen vergi yüzdesi artmaktadır. 2023 yılında alt limit gelir vergisi oranı %1,92 iken, üst limit gelir vergisi oranı %35 olarak belirlenmiştir.

Gerçek kişiler için 12.12.2022 tarihinde Federal Resmi Gazetede yayımlanan Muhtelif Vergi Kararı Ek 1, 5, 8, 15, 19, 26 ve 27'ye göre; aylık gelir vergisi ödemelerinin hesaplanmasında 2023 yılı boyunca geçerli oran aşağıdaki gibidir:

Alt limit (MXN)	Üst limit (MXN)	Sabit ücret (MXN)	Alt limit aşımına uygulanacak oran yüzdesi (MXN)
0.01	746.04	0.00	1.92
746.05	6,332.05	14.32	6.40
6,332.06	11,128.01	371.83	10.88
11,128.02	12,935.82	893.63	16.00
12,935.83	15,487.71	1,182.88	17.92
15,487.72	31,236.49	1,640.18	21.36
31,236.50	49,233.00	5,004.12	23.52
49,233.01	93,993.90	9,236.89	30.00
93,993.91	125,325.20	22,665.17	32.00
125,325.21	375,975.61	32,691.18	34.00
375,975.62	Onwards	117,912.32	35.00

Ödemenin hesaplanabilmesi için aylık maaş veya toplam gelirin "Alt limit" ve "Üst limit" başlıklarındaki tabloda yer alması gerekir. Daha sonra "Alt limit" toplam gelirden çıkarılmalıdır; sonuç baz olarak belirlenir. Tabloda aylık maaşa karşılık gelen yüzde yer almalıdır; Bir kez yerleştirildiğinde, taban gelir aralığına karşılık gelen orana göre çıkarılır. Elde edilen sonuca "Sabit Ücret" eklenmelidir; bu işlemin sonucu, aylık maaştan düşülecek toplamdır. Örneğin; ayda 10.000,00 Meksika pesosu gelir elde eden bir kişi için gelir vergisi hesaplaması aşağıdaki şekilde olacaktır:

+10.000,00	Aylık toplam gelir
- 9.614,67	Alt limit
= 385,33	Baz
- %16	Oran
= 61,6528	Sonuç
+772,10	Sabit ücret
= 833,7528	Ödenecek toplam gelir vergisi

Tüzel kişiler (şirketler) ise, Gelir Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesine göre, yıl içinde elde edilen mali kazançta %30 oranı uygulanarak gelir vergisini hesaplamak zorundadır. Yıllık gelir vergisi, mali yılın bittiği tarihi takip eden üç ay içinde şirketlerin yetkili makamlara sunacakları beyanname ile ödenir.

Birleşik Meksika Devletleri Anayasası'nın 123'üncü maddesi uyarınca vergi karı, yıl içinde elde edilen toplam birikimli gelirden kesintiler ve işçilerin yıl içinde şirket kârlarına katılımı düşülerek elde edilir. Önceki yıllardan uygulanmayı bekleyen vergi zararları, yıl vergi karından düşülür.

Vergiye tabi gelir
-Yetkili kesintiler
-Mali yılda ödenen PTU (Çalışan Kar Paylaşımı)
= Vergi karı veya zararı
-Önceki yıllardan uygulanmayı bekleyen vergi kayıpları
=Vergilendirilebilir tutar
% 30 gelir vergisi oranı ile çarpılır
= Yıllık Gelir Vergisi

01.01.2021 tarihinde yürürlüğe giren Kararnemeler kapsamında Meksika'nın ABD ile sınır bölgesinde Katma Değer Vergisi (IVA) ve Gelir Vergisi (ISR) indirimleri içeren ve 2019 yılında başlatılan sınır vergi indirimi programı 31.12.2024 tarihine kadar uzatılmış ve anılan programın ülkenin güneyinde yer alan Chiapas, Tabasco ve Campeche eyaletlerine bağlı 22 belediye için de uygulanacağı bildirilmiştir. Söz konusu bölgelerde ekonomik faaliyetin, perakende ticaretin ve yatırımların artırılması amacıyla Katma Değer Vergisi %16'dan %8'e, Gelir Vergisi ise %30'dan %20'ye düşürülmekte; ayrıca benzin fiyatları Üretim ve Hizmetlerde Özel Vergi (IEPS) indirimleri sayesinde ABD ile eşitlenmektedir.

Hesaba Nakit Yatırma Vergisi (*Impuesto Sobre Depósitos en Efectivo*)

1 Temmuz 2008 - 31 Aralık 2013 tarihleri arasında yürürlükte kalan ve 1 Ocak 2014 itibarıyla yürürlükten kaldırılan bu vergi, banka hesaplarına aylık 15.000 Meksika pesosu (yaklaşık 750 ABD Doları) ve üzerinde para yatırılması durumunda, nakit mevduatı alan kişi ve kuruluşların bu miktarı aşan nakit mevduat miktarı için %3 oranında gelir vergisi ödemesi zorunluluğu getirmekte idi (<https://www.gob.mx/prodecon/articulos/depositos-en-efectivo-262243?idiom=es>).

Gümrük İşlem Ücreti (*Derecho de Trámite Aduanero, DTA*)

Federal Haklar Yasası'nın 49'uncu Maddesi uyarınca; Gümrük Kanunu hükümlerine göre bir dilekçe veya ilgili gümrük belgesi kullanılarak gerçekleştirilen gümrük işlemleri için, aşağıdaki oranlara veya ücretlere göre Gümrük İşlem Ücreti ödenir:

- I. Genel ithalat vergisi tahsilatı amacıyla veya Genel İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu veya Uluslararası nlaşmalar uyarınca muaf mallar söz konusu olduğunda, malların gümrük değeri üzerinden 0,008 oranında ödenir. (DTA = Gümrük Değeri x 0,008).
- II. İmalatçılar veya Meksika Ekonomi Bakanlığınca yetkilendirilmiş ihracat programlarına kayıtlı firmalar tarafından sabit varlıkların geçici ithalatında, veya kontrollü alanlarda imalat, dönüştürme veya onarım rejimine tahsis amacıyla ulusal bölgeye ithal edilen makine ve teçhizatın gümrük değeri üzerinden 1,76 oranında ödenir. (DTA = Gümrük Değeri x 1,76).
- III. Ekonomi Bakanlığınca yetkilendirilmiş IMMEX programlarına kayıtlı şirketlerde imalat, dönüştürme veya onarım amaçlı ve önceki bölümde belirtilenler dışında geçici mal ithalatı yapılması durumunda 378,35 Meksika pesosu tutarında ödenir. Benzer şekilde; kontrollü tesislerde işleme, dönüştürme veya onarım rejimi ve ilgili iadelerde Madde II'de belirtilenler haricindeki malların ulusal bölgeye ithalatında da bu ücret ödenir.
- IV. Eşyanın Gümrük Kanunu'na göre dış ticaret vergilerinden muaf olan ithalat ve ihracat

işlemlerinde; kesin ithal veya ihraç edilen malların iadesinde; geçici ithalat veya ihracatın iadesinde; geçerli hükümlere göre gümrük kıymeti bulunmayan eşyayı kapsayan gümrük işlemlerinde her işlem için 378,35 Meksika pesosu tutarında ödenir.

- V. İhracat işlemlerinde 379,37 Meksika pesosu tutarında ödenir. Eşyanın ihracatı Gümrük Kanunu'nda belirtilen konsolide bir dilekçe ile yapıldığında, her işlem için ilgili dilekçe sunulduğunda gümrük işlem ücreti ödenecek ve her taşıma aracı ilgili gümrük idaresi tarafından farklı bir işlem olarak değerlendirilecektir. Bu vergi, ihracat talebinin veya mal iadesinin tamamlayıcı talebinin kullanıldığı her işlem için de ödenecektir.
- VI. Yabancı ülkeler tarafından yapılan işlemlerde 371,01 Meksika pesosu tutarında ödenir.
- VII. Bir hareketin düzeltildiği ve önceki bölümlerin varsayımlarında bulunmadığı operasyonlar için ve ayrıca aşağıdaki durumlarda ödenir:
- İç transit; 378,35 Meksika pesosu tutarında,
 - Uluslararası transit; 359,29 Meksika pesosu tutarında,
 - İade için vergi mevduatı rejiminin çıkarılması; 378,35 Meksika pesosu tutarında,
 - İthalat dilekçelerinin II. Bölümü; ihracat veya transit; 378,35 Meksika pesosu tutarında,
 - Dilekçedeki her değişiklik için; 364,25 Meksika pesosu tutarında.
- VIII. 4.009,08 Meksika pesosu kotasını aşmamak kaydıyla, genel ithalat vergisi amacıyla altının değeri üzerinden 0,008 oranında ödenir.

Depolama Hakkı (Derecho de Almacenaje)

Federal Haklar Yasası'nın 41'inci ve 42'nci maddeleri uyarınca, aşağıdaki süreler sona erdikten sonra, gümrük vergi bölgelerinde bekletilen dış ticaret mallarının taşınması, depolanması ve saklanması için Depolama Hakkı ücreti ödenir:

- İthal mallarda 2 takvim günü, deniz trafiği gümrüklerinde bulunan mali bölgelerde 7 takvim günü.
- Yurt dışına ihraç veya iade mallarında 15 takvim günü, madenlerde 30 takvim günü.
- İhracat rejiminin geri çekildiği veya başka bir sebep belirtilmeyen eşya için, gümrük idaresinde bekletildiği her gün için ve ilk günden itibaren.
- El konulan malların ilgililerin tasarrufunda olduğunun bildirildiği ertesi gün itibarıyla.
- Diğer tüm durumlarda, gümrükte depozitoda kaldığı tarihten itibaren 10 takvim günü

Dış ticaret mallarının gümrükte depozitolu olarak mali bölgelerde elleçlenmesi, depolanması ve muhafaza edilmesine ilişkin günlük ücretler aşağıdaki gibidir:

- I) Her 500 kilogram veya fraksiyonları için:
- İlk 15 takvim günü: 14,62 Meksika pesosu/gün,
 - Diğer 30 takvim günü: 28,50 Meksika pesosu/gün,
 - Önceki paragrafta belirtilen sürenin bitiminden sonra geçen süre: 46,18 Meksika pesosu/gün.
- II) Aşağıdaki mallarda her depolama günü için, bir önceki bölümde belirlenen ücretin 2 katı ödenir:
- Hacmi 5 metreküpten fazla kutu, kap, karton, çubuk ve diğer ambalajlarda bulunanlar,
 - Kasada veya özel gözetimde tutulması gerekenler,
 - Patlayıcı, yanıcı, kirletici, radyoaktif ve aşındırıcı,
 - Doğası gereği buzdolabında, steril odalarda veya mali bölge içinde özel koşullarda saklanması gerekenler,
 - Canlı hayvanlar.

- III) Yolcuların bagajları veya kişisel eşyaları için her 100 kilogram ve fraksiyonlarında 23,72 Meksika pesosu/gün olarak ödenir.

Bu maddenin amaçları doğrultusunda, boş kaplar ticari eşya olarak kabul edilecektir.

d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Meksika'da haftalık çalışma saati gündüz işleri için 48 saat, gece işleri için ise 42 saattir ve bu çalışma saatleri 6 güne veya 5'ten uzun gece veya gündüze bölünür. 1 Ocak 2019 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Karar uyarınca asgari ücret açısından ülke, kuzey sınırındaki serbest bölgeler ve genel asgari ücret bölgesi olmak üzere iki bölgeye ayrılmıştır.

7 Aralık 2022 tarihli Karar ile 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren Meksika'da asgari ücret günlük 207,44 Meksika pesosu, "Kuzey Sınırı Serbest Bölgesi"ni oluşturan Baja California, Sonora, Chihuahua, Coahuila, Nuevo León ve Tamaulipas eyaletlerine bağlı 44 belediyede ise 312.41 Meksika pesosu olarak kararlaştırılmıştır.

Ayrıca, diğer meslekler için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından belirlenen "profesyonel ücretler" bulunmaktadır. Profesyonel ücretler konusunda daha detaylı bilgi Meksika Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (http://www.conasami.gob.mx/def_prof_ofi_trab_esp_A.html) internet adresinden temin edilebilir.

Meksika'da işveren, çalışanlarına yıllık şirket karından %10 oranında ve çalışanlar arasında eşit şekilde paylaşılacak suretiyle Çalışan Kar Paylaşımı (*Participación de los Trabajadores en las Utilidades, PTU*) vermek zorundadır. Yöneticiler, yönetim kurulu üyeleri, ev işçileri ve geçici işçiler kapsam dışındadır. Çalışan başına kar payı tutarı, bir mali yılda tamamlanan çalışma günü sayısı ve aynı dönemde alınan maaş üzerinden hesaplanır. Çalışan tam bir yıl çalışmamış ise, ödemesi çalışma süresi ile doğru orantılı olarak yapılır. Şirketler genellikle çalışanların maaş bordrolarının hamili olan başka şirketler kurarak bu bedeli azaltma ya da tamamen ortadan kaldırma yoluna gitmektedir.

Federal Çalışma Kanunu'nun 126'ncı maddesi uyarınca anılan düzenlemenin uygulanmadığı şirketler;

- Şirketler için işletmenin faaliyete başlamasından sonraki ilk yıl,
- Yeni ürün geliştiren şirketler için işletmenin faaliyete başlamasından sonraki ilk 2 yıl,
- Vergilendirilebilir geliri yılda 300.000 Meksika pesosundan az olan şirketler,
- Araştırma sürecinde yeni kurulan ve madencilik endüstrisinde faaliyet gösteren şirketler,
- İnsani sebeplere adanmış kar amacı gütmeyen özel yardım kuruluşları,
- Meksika Sosyal Güvenlik Enstitüsü (IMSS) ile kültürel, sosyal veya yardım amaçlı yerleşmiş kamu kurumları.

PTU, hem şirket çalışanlarının anayasal bir hakkı, hem de işverenlerin bu karı üretme yükümlülüğüdür. Karın dağıtımı en geç 31 Mayıs tarihine kadar yapılmalıdır. İşverenin bu yükümlülüğü yerine getirmemesi veya zamanında yerine getirmemesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın inceleme ziyareti yapması durumunda idari işlem ve para cezası uygulanır. Cezanın miktarı, genellikle asgari ücretin 250 ila 5.000 katı arasındadır.

Meksika'da çalışanlar açısından sosyal güvenlik ödemesi, çalışan maaşının %17'si civarında olup, işin risk derecesine göre değişiklik gösterebilir. Teknik olarak sosyal güvenlik ödemesini yapan firma çalışana hastalık izni ödemesi yapmamakta ancak hastalanan çalışana hükümet ödeme yapmaktadır. İlk çalışma yılında Meksikalı çalışanların ücretli izin hakkı yoktur. İkinci yıl, ilk çalışma gününden itibaren çalışan 6 gün ücretli izne hak kazanır. Kanun her yıl ücretli izin günlerini yılda 2 gün şeklinde artırır. Şirketler

genellikle bir yıllık kontratlar yapıp, her yıl bu kontratları yenileyerek çalışanın kıdem kazanmasını bertaraf etmektedir.

- Kanunen, her 6 günlük çalışmanın ertesinde, çalışan en az 1 tam gün ücretli izin hakkına sahiptir.
- Çalışan Pazar günü çalışmak zorunda olursa, günlük ücretine %25 ilave ücreti hak eder.
- Çalışan izin gününde çalışmak zorunda olursa, günlük ücretinin 2 katı ücreti hak eder.

Kanunen resmi tatil olarak kabul edilen günler; 1 Ocak, Şubat ayının ilk Pazartesi günü, Mart ayının üçüncü Pazartesi günü, 1 Mayıs, 16 Eylül, Kasım ayının üçüncü Pazartesi günü, 25 Aralık ile federal ve yerel seçimlerin olduğu günlerdir.

Ayrıca “*Aguinaldo*” olarak adlandırılan Noel Primi her çalışana en az 15 günlük ücrete eşit olarak her yıl 25 Aralık’tan önce ödenmelidir. Çalışan bu tarihten önce tüm yıl boyunca çalışmamış ise, çalıştığı gün oranındaki kısım ödenmelidir. Doğum izni ise doğumdan 6 hafta önce başlayıp, doğumdan 6 hafta sonraya kadar verilir ve bu sürede çalışana tam ücret ödenir.

Eğer çalışan gerekçeli bir sebep ile işten çıkartılmamış ise, işveren 3 aylık ücreti ile çalışılan her bir tam yıl için 20 günlük ücreti, ilave olarak da her bir vaka için farklılaşan diğer masrafları ödemelidir. Federal İş Kanunu’nun 47’nci maddesinde belirtilen gerekçeli sebepler dolayısıyla iş akdinin sonlandırıldığını kanıtlamak ise genellikle zordur. Dolayısıyla çalışanlar işten çıkarılma tazminatı talebi için dava açabilir ve firma davayı kaybettiği takdirde çalışan fiili olarak çalışmamış olsa dahi dava süresinde çalışanın ücretini ödemek zorunda kalabilir. Anılan sebeplerden dolayı genellikle işten çıkarılacak personel ile anlaşma yoluna gidilmektedir.

Genellikle firmalar, maaşın %35 oranındaki kısmını sosyal güvenlik, iş katkıları ve ücret vergilerine ödeyeceğini öngörebilir. Ancak, firma emeklilik ve sağlık ödemelerinin %47’ye kadar olan kısmını hesaptan düşebilir. Bu indirim oranı ikinci yılda en azından aynı seviyede kalmakla birlikte, %53 seviyesine kadar çıkabilir. Örneğin firma ilk yıl söz konusu katkı ödemeleri için 100 peso harcaması halinde, %47 oranındaki kısmı hesaptan düşebilirken, takip eden yıl ilgili ödemelerin %53 oranındaki kısmını hesaptan düşebilir.

Meksika’da 2 Mayıs 2019 tarihinde Meksika Çalışma Kanunu’nda yapılan değişiklik ile 16-18 yaş arası çalışanlar mahkeme izni ile; 16 yaşından küçükler ise velilerinin veya mahkemenin izni ile çalışabilmektedir.

2. Potansiyel Yatırım Alanları

Meksika, korumacı ve ithal ikameci bir ekonomi politikasından dışa açık, ihracata dayalı bir politikayı benimsediği 1980’li yıllardan itibaren doğrudan yabancı yatırıma daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bugün, Meksika’nın dünyanın en büyük ekonomilerinden birisi olmasının temel nedenlerinin başında, bu politika değişikliği sonrası yüksek oranda artan yabancı yatırım gelmektedir. İmzaladığı Serbest Ticaret Anlaşmaları ve dış ticaretin ekonomideki etkinliği nedeniyle Meksika dünyanın en küreselleşmiş ekonomilerinden biridir. Bu küresel bağlantı ağı aynı zamanda Meksika sanayinin de önemli ölçüde gelişmesini sağlamıştır. 1990 öncesi petrole olan bağımlılık NAFTA sonrası değişmiş ve ABD ile daha entegre bir ekonomik yapının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Son yıllarda kaydedilen gelişmeler ülkenin hemen hemen tüm alanlarda gelişme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Artan ihtiyaca bağlı olarak çevre, enerji, güvenlik, turizm ve müteahhlik gibi alanlar ile Ar-Ge ve katma değer yaratan sektörlerde iş imkanları artmaktadır. Havacılık, imalat sanayi, otomotiv, perakende, kimya, gıda, içecek ve tütün, finans, enerji, elektronik, ilaç ve tıbbi cihazlar, tekstil ve hazır giyim ile turizm sektörleri Meksika’da yatırım açısından öne çıkan sektörlerdir.

Ülkenin merkezinde yer alan Aguascalientes, Guanajuato, Querétaro ve San Luis Potosi eyaletlerini kapsayan Bajío bölgesi, otomotiv ve havacılık sektörlerindeki yatırımlarda yabancı şirketler tarafından tercih edilen bölgelerden biridir. Metal sektörü yatırımlarında Nuevo León; bilişim sektöründe Jalisco; kimya sektöründe Meksika Şehri, Meksika eyaleti, Veracruz, Jalisco ve Guanajuato; medikal sektöründe Baja California, Jalisco, Meksika eyaleti, Puebla ve Morelos; otomotiv sektöründe Chihuahua, Coahuila, Nuevo León, Meksika eyaleti, Guanajuato, Aguascalientes ve Puebla; havacılık sektöründe Baja California, Querétaro, Chihuahua, Nuevo León ve Sonora; gıda sektöründe Meksika Şehri, Jalisco, Meksika eyaleti, Nuevo León, Guanajuato ve Puebla; tekstil sektöründe ise Meksika Şehri, Meksika eyaleti, Hidalgo, Jalisco, Puebla, San Luis Potosí ve Tlaxcala eyaletleri tercih edilmektedir.

B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

Meksika genel olarak yabancı yatırıma açık bir ülkedir. Dünyanın en fazla İspanyolca konuşan nüfusa sahip ülkesi olan Meksika, yükselen ekonomiler arasında en fazla yatırım çeken ülkelerden biridir. Makroekonomik istikrar, ABD pazarına yakınlığı, ABD-Meksika-Kanada Ticaret Anlaşması sayesinde Meksika’da elde edilen veya burada menşe kazandırıcı bir işleme tabi tutulan ürünlerin ABD’ye gümrük vergisiz ihracat imkanı ve ülkedeki ucuz işgücü maliyeti, başta ABD firmaları olmak üzere dünyanın önde gelen şirketlerinin Meksika’da sanayi üretimi amaçlı yatırım yapmasını sağlamıştır.

Meksika’da yatırım yapmak isteyen ve yabancı yatırımlara ilişkin ülke mevzuatı hakkında bilgi edinmek isteyen firmalarımızın öncelikle Meksika Ekonomi Bakanlığı (<https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/competitividad-y-normatividad-inversion-extranjera-directa?state=published>) ve “Invest in Mexico” (<https://www.economia.gob.mx/invest-in-mx/>) internet adreslerini incelemesi; daha detaylı bilgi için bu konuda yetkili makamlar olan Meksika Ankara Büyükelçiliği (<https://embamex.sre.gob.mx/turquia/>) ve/veya Meksika İstanbul Başkonsolosluğu (<https://consulmex.sre.gob.mx/estambul/index.php>) ile temasa geçmesi tavsiye edilmektedir.

Meksika Yabancı Yatırım Kanunu’nda yerel ortak şartı bulunmamakla birlikte, şirket kurulduğunda sorumlu yasal temsilci bulundurmamak gereklidir. Söz konusu Kanun’da Meksika Hükümetine ayrılan faaliyetler, sadece Meksika uyruklulara ve Meksikalı şirketlere ayrılan faaliyetler, %10-49 yabancı yatırıma izin verilen faaliyetler ve %49 oranında yabancı yatırım için izin gerektiren faaliyetler belirtilmektedir.

Yabancı Yatırım Kaydı

Meksika Ekonomi Bakanlığı, Meksika’da iş kurmak isteyen tüm yabancılar (yasal kuruluş veya şahıslar) ile ikinci bir uyruğa sahip ve yurt dışında ikamet eden tüm Meksikalıların yabancı yatırım ofisine kaydını talep etmektedir. Söz konusu kayıt internet üzerinden (<http://www.rnie.economia.gob.mx/>) veya şahsen başvuru ile yapılabilmektedir.

Yabancı İşçi Kotaları

Meksika’da yabancı çalışan sayısını kısıtlayacak herhangi bir yabancı işçi kotası bulunmamakla birlikte, Federal Çalışma Kanunu’nun 7’inci maddesi, tüm şirketlerin en az %90 oranında Meksikalı çalışan istihdam etmesi gerektiğini belirtmektedir. Genel Müdür, Yöneticiler ve Genel Direktörler kapsam dışı olup; herhangi bir uyruğa sahip olabilecektir.

2. Yatırım Teşvik Mevzuatı

Meksika, yabancı yatırımı daha fazla çekebilmek için çeşitli teşvik politikaları benimsemiştir. Federal bir yönetim sistemine sahip olan Meksika’da federal düzeydeki yatırım teşviklerinin yanı sıra, eyaletler düzeyinde de yatırımın boyutu, işsizlik sorununun çözümüne ve bölge gelirine katkısı, yatırımın süresi, ihracata katkısı ve bölge altyapısına katkısı gibi kriterler çerçevesinde ilave teşvikler verilmektedir. Bu teşvikler genellikle gayrimenkullerin düşük fiyattan ya da ücretsiz tahsisi, işçi eğitim programları düzenlenmesi, eyalet içinde alınan çeşitli vergilerden muafiyet sağlanması ve kara yolu vb. altyapı imkanları sunulması şeklindedir.

Sektörel Teşvik Programları (PROSEC), federal düzeyde verilen ve yatırımcılar tarafından en çok kullanılan teşviktir. Meksika Ekonomi Bakanlığınca yürütülen bu program kapsamında 24 sektörde NAFTA ülkelerinden birine ihracat yapma koşuluyla gerçekleştirilen üretimde kullanılacak ithal malzemeler (hammadde, yedek parça, ekipman ve makine) daha düşük gümrük vergisi (genellikle %0-5 arasında) ödenerek ithal edilebilmekte ve nihai ürün ihraç edilse veya iç piyasaya sürülse de anılan vergi indirimleri/muafiyetleri uygulanmaktadır. Bu sektörler; elektrik, elektronik, mobilya, oyuncak ve spor malzemeleri, ayakkabı, madencilik ve metal işleme, sermaye malları, fotoğrafçılık, tarım makineleri, kimya, kauçuk ve plastik, demir-çelik, farmokimyasal/ilaç/tıbbi malzeme, ulaştırma ekipmanları (otomobil ve oto yedek parça hariç), kağıt ve karton, ağaç işleri, deri ve deri mamulleri, otomotiv ve oto yedek parça, tekstil ve konfeksiyon, çikolata/şeker ve diğer şekerlilik mamulleri, kahve, gıda ve gübredir.

ABD sınırındaki eyaletlerin kalkınması, teknolojik gelişim, istihdam ve ABD pazarına üretim amacıyla 1965 yılında “Sınır Sanayileştirme Programı” kapsamında Tijuana ve Juarez Şehrinde tekstil, elektronik ve sanayi malı üretimi ile başlayan “*maquila*” programı kapsamında kurulan “*maquiladora*”, Meksika ekonomisinin kalkınmasına çok büyük faydalar sağlamıştır. Nakliye masraflarının düşüklüğü ve iki ülke arasındaki mesafenin kısa olması nedeniyle bu bölgelerden en fazla ihracat ABD’ye gerçekleştirilmektedir.

Nihai ürünün belirli bir süre içinde ihraç edilmesi kaydıyla “*maquiladora*”ya üretim ya da montaj amaçlı olarak gümrüksüz makine, teçhizat ve hammadde girişi mümkündür. Bu bölgelerden Meksika pazarına ihracat yapmak da mümkündür ancak gümrük vergisi ve diğer vergilerin ödenmesi gereklidir. Bu bölgelerde kurulu şirketlere birtakım vergi avantajları da getirilmiş ve bürokratik işlemler hızlandırılmıştır. “*Maquiladora*” kaliteli ve düşük fiyatlı girdi kullanımı, ülkenin coğrafi konumu ve tercihli ticaret anlaşmalarından yararlanılarak da Kuzey Amerika pazarlarına ve Latin Amerika bölgesindeki pek çok ülkeye kısa sürede teslim avantajları sunmaktadır.

2006 yılına kadar “*maquiladora*” ve PİTEX (*Programa de Importación Temporal para la Exportación/Temporary Importation Program for Exportation*) sistemleri, Meksika’da imal edilen malların ihracatının teşvikine yönelik uygulanan başlıca enstrümanlar iken; 2001 yılında NAFTA yükümlülükleri çerçevesinde bu iki program yeniden düzenlenmiştir. 1 Kasım 2006 tarihinde yürürlüğe giren IMMEX (*Promotion of the Manufacturing Industry, Maquiladora and Export Services*) programı çerçevesinde bu iki program birleştirilmiştir. Bu değişiklikle birlikte NAFTA haricindeki ülkelere ithal edilen ve nihai ürüne dönüştürülerek NAFTA üyelerine ihraç edilen hammadde ve yedek parçaların gümrük vergileri iç pazarda satılan ürünlere göre ayarlanmıştır.

IMMEX programı günümüzde Chihuahua, Baja California, Nuevo Leon, Coahuila, Tamaulipas, Jalisco, Sonora, Guanajuato, Meksika, Queretaro, San Luis Potosi, Puebla ve Aguascalientes eyaletlerinde; otomotiv, havacılık, elektronik ve medikal cihaz sektörleri ağırlıklı olarak yürütülmektedir. Bu sistemle bazı prosedürlerin modernize edilmesi, verimliliğin ve kalitenin yükseltilmesi, ihracat sanayinin rekabet gücünün artırılması, şeffaflığın ve sürekliliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Ucuz işgücü ile nihai ürüne dönüştürüp 6-12 ay içinde ihraç etmek amacıyla ithal edilen hammadde, ambalaj ve yedek parçalar gümrük vergisi ve KDV’den muafır. Üretim faaliyetlerinde kullanılan sermaye malı ve makineler ise KDV benzeri vergilerden muaf ancak gümrük vergisine tabidir, üretimde kullanılması koşuluyla sınırsız süreyle ülkede kalabilir. “*Maquiladora*” işletmeleri yalnızca yaratılan katma değer (nihai

ürünün değeri-üretim maliyetleri) üzerinden vergilendirilir. Seyreltme, depolama, ambalajlama değil; dönüştürücü üretim, işleme ve montaj faaliyeti yapılmalıdır. İç piyasaya ihracatta ise KDV ödenir.

Meksika’da Ulusal Yabancı Sermaye Kayıt Bürosu’na önceden bildirilmesi koşuluyla yabancı yatırımcıların karlarını kendi ülkelerine transfer etmesi serbesttir. Teknolojik gelişime yönelik yatırımlar ve Ar-Ge yatırımları için vergisiz dönem gibi kolaylıklar söz konusudur. Meksika hükümetinin çevre korumaya verdiği önem çerçevesinde yaban hayatı ve deniz yaşamını koruma ve/veya araştırma amaçlı yatırımlar, kazançlarını yeniden yatırıma dönüştürdükleri ve yürürlükteki diğer mevzuatla uyumlu oldukları takdirde kurumlar vergisinden muaf tutulmaktadır

C. MEKSİKA’DAKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgiler

Meksika Ekonomi Bakanlığı verilerine göre 2022 yılı itibarıyla Meksika’da tamamı Türk sermayeli bir şirketimiz bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ülke genelinde 65 adet Türk sermayeli şirket mevcut olup; bu firmalar ağırlıklı olarak otomotiv, makine, mücevherat, inşaat, dekorasyon, turizm, konaklama, restoran, medya, tekstil, medikal, hediyelik eşya ve halı sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

Diğer taraftan, Türkiye’de yerleşik kişilerin Meksika’daki yatırımları TCMB Ödemeler Dengesi 2022 yılı verilerinde 3 milyon ABD Doları olarak görünmektedir. Aynı dönemde Meksikalıların Türkiye’de herhangi bir yatırımı bulunmamaktadır.

2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Türk firmalarının ülkede faaliyet göstermelerine yönelik herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Her ne kadar ticarete ortak dil olarak dünyada İngilizce kullanılmakta ise de Meksika’da neredeyse tüm iletişimin ve süreçlerin İspanyolca takip edilmesi bir gerekliliktir. Makine ve malzeme temini ve bakımları iki ülke arasındaki mesafeden dolayı zorluk yaratabilmekte; kalifiye işçi temini ve verimlilik ise diğer bir önemli sorunu oluşturmaktadır. Ülkemiz ile Meksika arasındaki 8-9 saatlik zaman farkı ve mesafeden dolayı iletişim sorunları da kaçınılmazdır.

Meksika iş kültürü ile ülkemiz iş kültürünün farklılığı da işverenler açısından dikkate alınması gereken bir faktördür. Meksikalıların zaman ve dakiklik algısının farklılığı “*mañana etkisi*” olarak adlandırılmakta; 1 saate kadar gecikmeler normal kabul edilmekte ve tolere edilmektedir. Diğer önemli bir husus ise, hemen hemen tüm iş alanlarında İspanyol ve Amerikalı firmaların ağırlığının olması nedeniyle bu firmalar ile kaçınılmaz rekabettir. Çinli firmalar da son yıllarda piyasada etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Meksika’ya doğrudan yatırımda “güvenlik” ve “tek ihraç pazarı riski” iki ana sorun olarak ön plana çıkmaktadır. Ülkenin güvenlik anlamında sorunları bulunmakta; gerek yatırımın gerekse de mal sevkiyatının güvenliği, ortalama %5-10 arasında ek maliyet yaratmaktadır.

D. MEKSİKA’DA BULUNAN DİĞER ÜLKE YATIRIMLARI

Meksika Ekonomi Bakanlığı’nın verilerine göre, 2021 yılında 31,62 milyar ABD Doları, 2022 yılında %12’lik bir artışla 35,3 milyar ABD Doları seviyesinde Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) çekilmiştir. UDY’nin %48’i yeni yatırımlardan, %45’i karların yeniden dönüşümünden, %7’si şirketler arası hesaplardan ve kaynaklanmıştır.

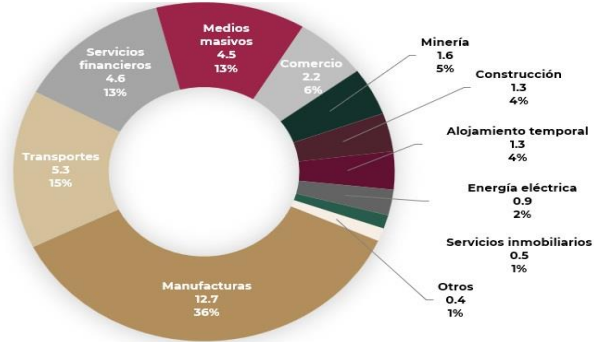
Ayrıca UDY’nin %36’sı imalat (otomobil ve kamyon imalatı, elektronik bileşenlerin imalatı, otomobil parçaları imalatı, elektrik enerjisi üretimi ve dağıtımı için ekipman imalatı ve temel demir-çelik endüstrisi),

%15'i ulaştırma, %13'ü finansal hizmetler, %13'ü telekominikasyon, %6'sı ticaret, %5'i madencilik ve %4'ü inşaat sektörlerine yöneliktir.

2022 yılında Meksika'ya Yatırım Yapılan Sektör Dağılımı

IED en México por sector 2022
miles de millones de dólares

El 36 por ciento de la IED corresponde al sector manufacturero. Destacan la **fabricación de automóviles y camiones, fabricación de componentes electrónicos, fabricación de autopartes, fabricación de equipo de generación y distribución de energía eléctrica e industria básica del hierro y del acero.**



Cifra preliminar con corte al 7 de febrero de 2023. Miles de millones de dólares en México equivalentes a billones de dólares de Estados Unidos de América.
Fuente: Información del RNIE, Secretaría de Economía.

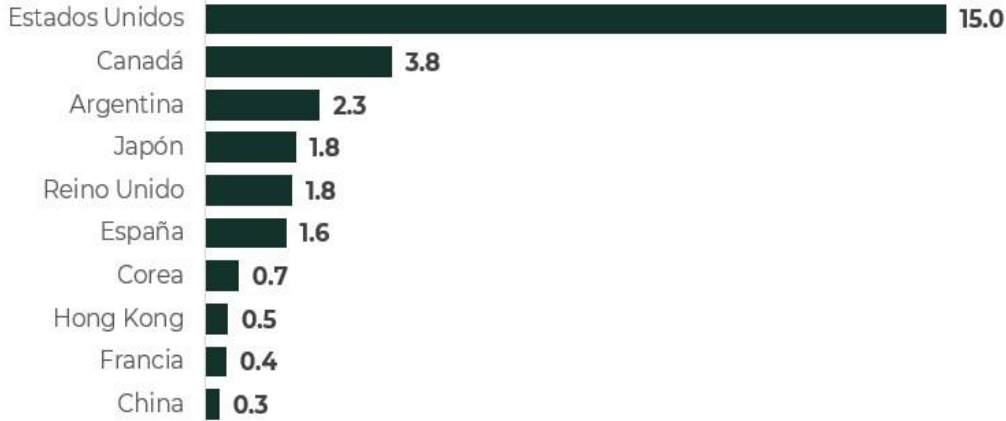
Başlıca yatırımcı ülkeler ABD (%15), Kanada (%3,8), İspanya (%13,7), Arjantin (%2,3), Japonya (%1,8), Birleşik Krallık (%1,8), İspanya (%1,6), Kore (%0,7), Hong Kong (%0,5), Fransa (%0,4) ve Çin (%0,3)' dir.

2022 yılında Meksika'ya Yatırım Yapan İlk 10 Ülke

Top 10 de IED en México por país de origen 2022

miles de millones de dólares

Durante 2022, la IED registrada en México refrendó a Estados Unidos de América y Canadá como sus principales socios comerciales.



Cifra preliminar con corte al 7 de febrero de 2023. Miles de millones de dólares en México equivalentes a billones de dólares de Estados Unidos de América.

Fuente: Información del RNIE de la Secretaría de Economía.

2022 yılında kaydedilen en yüksek uluslararası doğrudan yatırıma sahip beş eyalet ise; Mexico City (11 milyar ABD Doları), Nuevo León (5 milyar ABD Doları), Jalisco (3 milyar ABD Doları), Baja California (1,9 milyar ABD Doları) ve Chihuahua (1,9 milyar ABD Doları) şeklindedir.

1999-2022 yılları arası kümülatif UDY değeri ise 675 milyar ABD Dolarıdır. Kümülatif UDY'nin %43,9'u yeni yatırımlardan, %33'ü kârın geri dönüşümünden ve %23,1'i şirketler arası hesaplardan gelmektedir. UDY'nin %47,6'sı imalat, %14,6'sı finansal hizmetler, %7,5'i ticaret, %5,9'u madencilik, %4,3'ü ulaşım, %4,1'i medya ve %3,7'si geçici konaklamadan oluşmaktadır.

Meksika'daki en büyük yatırımcı ülke ABD olup; 1999-2022 yılları arası kümülatif UDY girişinin %46,7'si ABD kaynaklıdır. ABD'nin ardından İspanya (%12), Kanada (%7,5), Japonya (%4,6), Almanya (%4,3), Belçika (%3,1) ve Hollanda (8%) Meksika'daki başlıca yatırımcı ülkelerdir.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) tarafından yayınlanan 2022 Dünya Yatırım Raporuna göre Meksika, 2021'de dünyada UDY çeken 10'uncu ve gelişmekte olan ekonomiler arasında 5'inci sırada yer almaktadır.

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

Meksika, yabancı yatırımcılar için çeşitli fırsatlar sunan ancak mevzuatı oldukça karmaşık yapıda olan ve güvenliğin her zaman göz önünde bulundurulması gereken bir ülkedir. Herhangi bir iş yatırımı yapılmadan evvel, mutlaka bir avukat desteği ile çalışılması önerilmekte ve her halükarda detaylı ve güncel bilgiler için Meksika Makamlarına başvurulması önem arz etmektedir.

Meksika’da şirket kurma prosedürleri ve iş yapma hakkında detaylı bilgi için, Dünya Bankası tarafından hazırlanan “*Doing Business Mexico 2020*” raporunun (<https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/m/mexico/MEX.pdf>) internet adresinden incelenmesi tavsiye edilmektedir.

1. Faydalı Linkler

- CIA The World Factbook <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/mexico>
- Meksika Ekonomi Bakanlığı Yabancı Yatırım Mevzuatı <https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/competitividad-y-normatividad-inversion-extranjera-directa?state=published>
- Invest in Mexico <https://www.economia.gob.mx/invest-in-mx/>
- Rekabetçilik ve Düzenlemeler <https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/competitividad-y-normatividad>
- Yabancı Yatırım Notu (2022 Ocak-Eylül)
https://www.gob.mx/cms/uploads/attachment/file/785699/Informe_Congreso-2022-3T_VF_.pdf
- INMEX ve PROSEC <https://www.gob.mx/se/acciones-y-programas/industry?idiom=en>
- Meksika Sanayi Parkları Birliği (AMPIP) <https://ampip.org.mx/en/>
- Mexico Projects Hub <https://www.proyectosmexico.gob.mx/en>
- Value Added Tax Law: <https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LIVA.pdf>
- Law of Special Tax on Production and Services:
<https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LIEPS.pdf>
- Official Journal of the Federation, 28.12.2022
https://dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5675897&fecha=28/12/2022#gsc.tab=0
- Income Tax Law:
<https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LISR.pdf>
- El Milenio News
<https://www.milenio.com/negocios/finanzas-personales/isr-que-es-cuando-aplica-y-como-se-calcula>
- Official Journal of the Federation, 12.12.2022
https://dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5675764&fecha=27/12/2022
- Official Journal of the Federation, Resolution of the H. Council of Representatives of the National Minimum Wages Commission 07.12.2022
https://www.dof.gob.mx/nota_detalle.php?codigo=5673550&fecha=07/12/2022#gsc.tab=0
- Federal Labor Law: <https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LFT.pdf>
- Social Security Law: <https://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/LSS.pdf>
- Mexican Foreign Investment Law:
http://www.diputados.gob.mx/LeyesBiblio/pdf/44_150618.pdf
- El Economista News
<https://www.eleconomista.com.mx/empresas/Produccion-de-petroleo-toca-en-el-2022-su-menor-nivel-desde-1979-20230124-0014.html>
<https://www.eleconomista.com.mx/empresas/Mexico-se-mantiene-en-posicion-55-en-competitividad-mundial-20220615-0078.html>
- Financial Times News
<https://dfsud.com/financiamiento/mexico-resiste-presion-de-la-ue-para-aprobar-acuerdo-comercial-despues>
- Meksika İstatistik Kurumu Raporu
https://www.inegi.org.mx/contenidos/saladeprensa/boletines/2023/pib_pconst/pib_pconst2023_02.pdf
- BBVA Bankası Araştırma Raporu

<https://www.bbvaresearch.com/publicaciones/mexico-remesas-cerraran-2022-en-maximo-historico-58400md-crecieron-3-en-noviembre/>

- Meksika Ticaret Odası Verileri:
<https://www.concanaco.com.mx/comercio/interesdecomercio/la-tasa-de-desempleo-en-mexico-baja-a-2-8-al-cierre-de-2022>
- Meksika Merkez Bankası Raporu:
<https://www.banxico.org.mx/publicaciones-y-prensa/remesas/%7BBA9C7380-CAB6-E0D9-9B3D-760E82CBD1A0%7D.pdf>
- Meksika Ekonomi Bakanlığı Verileri:
<https://www.gob.mx/se/prensa/durante-2022-la-inversion-extranjera-directa-ied-fue-de-35-mil-292-mdd-lo-cual-incremento-12-por-ciento-en-comparacion-con-el-ano-2021>
<https://www.proyectosmexico.gob.mx/por-que-invertir-en-mexico/economia-solida/destino-de-inversion/#:~:text=Seg%C3%BAAn%20el%20World%20Investment%20Report,entre%20las%20eonom%C3%ADas%20en%20desarrollo>
- <https://www.mms-mexico.com/noticias/post/inversion-extranjera-directa-aumenta-12-en-2022>
- URL: <https://www.gob.mx/se/prensa/durante-2022-la-inversion-extranjera-directa-ied-fue-de-35-mil-292-mdd-lo-cual-incremento-12-por-ciento-en-comparacion-con-el-ano-2021>
- <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/mexico/>
- <https://www.bancomundial.org/es/news/press-release/2022/05/11/remittances-to-reach-630-billion-in-2022-with-record-flows-into-ukraine>

2. Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirket ve Büroları

- KPMG <https://home.kpmg/xx/en/home/about/offices.html>
- Ernst & Young <http://www.ey.com/MX/es/>
- Pricewaterhouse Coopers <http://www.pwc.com/mx/es.html>
- Deloitte <https://www2.deloitte.com/mx/es.html>
- Vazquez Tercero & Zepeda (VTZ) Law Firm <https://www.vazqueztercero.com/tax.php>